

stanská neměla dosud odvahy odhodit tento starý nános pohanský, odporující Ježíšovu učení o boží lásce a spravedlivosti.

Učení „o milosti“ bylo také proto dosud u všech církví „mysteriem“, poněvadž ani nejbystřejší theologické mozky v sofistice a scholastice nedovedly vyrovnati toto učení, odporující také zřejmě lásce boží a Jeho spravedlivosti.

Jistě, že i konference „Faith and Order“ sotva dostane se v řešení této otázky, pro staré církve otázky základní, dále, než jest církevní theologie dosud; ovšem jest naděje, že se i v tomto bodě najde snad nějaká kompromisní formule.

Horší bude postup další, ježto otázka „o milosti“ úzce souvisí a u orthodoxních církví jest přímo podmíněna sakramentalismem (svátosti, kanály milosti) — máme na mysli hlavně otázku svátostí, svěcení, apoštolské posloupnosti transsubstance atd., v nichž i orthodoxní církve se diametrálně rozcházejí.

V celku nutno ovšem lausannské konferenci a jejím delegátům přiznat velkou píli a vytrvalost, která jistě přinese na poli církevního sblížení a theologického pochopení velký užitek. I když snad po její velké práci nastane v církvích uniformita slov, bude velkým ziskem pro křesťanství, nastane-li ve všech církvích, které se honosí býti křesťanskými, pochopení ducha božího a ducha Kristova.

Příští pracovní konference pokračovacího výboru koná se v Německu ve Wiesbadenu.

Drs.

DENIS A ČESKOSLOVENSKÁ CÍRKEV.

Hned po založení ČCS byl Denis, francouzský přítel a dějepisec našeho národa, v Praze.

Tehdy přirozeně založení církve budilo všeobecně, ať kladný, ať negativní zájem, a také Denis byl dotazován po úsudku.

Klerikální tisk s velikým jásotem pustil do světa zprávu, že Denis prý prohlásil, že naše církve nemá budoucnosti, ježto prý nemá víry. Této klamné zprávy dovedl římský tisk celého světa využití proti nám.

Bylo mi hned divné, že by historik a protestant Denis mohl pronést úsudek tak křivý a nespravedlivý o věci, které nezná, ale nebylo mi možno dovědět se pravdy, ježto Denis zatím zemřel.

Teprve když přišel jsem na studie do Paříže a v Institut d'études stýkal se denně s rodinou Denisovou, tázal jsem se na zmíněný úsudek. Paní Denisová, která byla tehdy se svým mužem v Praze a náhodou také při oné rozmluvě o naší církvi, kategoricky popřela, že by se byl Denis tak vyjádřil a podala mi následující vysvětlení: „Když byl můj muž v Praze, byl dotázán, co myslí o úspěchu a budoucnosti vaší církve. A tu on odpověděl asi ve smyslu: Situace po světové válce jest pro náboženský život a církve [všechny!] zlá [následkem války!] a tím více pro novou církev, i když jest zde náboženská tradice, neboť po válce není ve světě víry (après la guerre, il n'y a pas de foi dans le monde) — ale nikdy neřekl, že nebylo by víry ve vaší církvi, neb u jejích představitelů!“

To jest téměř doslova výrok paní Denisové, svědkyně zajisté nad jiné povolane a věrohodné.

Také pak v další rozmluvě paní Denisová prohlásila, že Denis sice neznal přesně naše tehdejší duchovní poměry a že měřil vše náboženskými poměry francouzskými, hlavně církve římské, kde za války a po válce nastal mravní a náboženský debakl.

Soudil pak, že u nás jsou poměry v římské církvi analogické, a že tato sotva jest schopna jakékoliv reformace.

Na konec rozmluvy paní Denisová znovu důrazně prohlásila, že zmíněných slov ve smyslu klerikálního výkladu Denis o naší církvi neužil.

Považuji to za důležité, ježto římský tisk stále ještě podobnými výmysly proti nám operuje a nic mu nevádí, co Denis, protestant, řekl a psal o církvi římské.

Paní Denisová byla nám i mé osobě zvláště nakloněna a horlivě radou i skutkem pomáhala mi uspořádat první naše bohoslužby v Paříži, v reformovaném kostele sboru, k němuž náležel i sám Denis. O tom jsem již ostatně referoval svého času v „Českém zápase“.

Šla ve své přízni tak daleko, že v mém nedostatku půjčila mi velmi ochotně svícny z Denisova pracovního stolu na oltář. Připomínám to také proto, že jest známo, že reformovaným (kalvíni) není dovoleno při bohoslužbě užívat svěc, a někteří jdou tak daleko, že považují to za cosi pohanského.

Litoval jsem vždy jen jediného, že totiž Denis jest již mrtev.

(Pro zajímavost ještě dodávám: zmíněné bohoslužby se konaly na vánoce 1921. Obětní stůl v ref. kostele stál tak že jsem nemohl konati bohoslužby před ním, tedy zády k lidu, jak tehdy jsme ještě podle římské mše konali, nýbrž za ním, to jest obličejem k lidu. Psal jsem to br. Farskému a ten později začal zavádět ten způsob v celé církvi.)

Drs.

KONFERENCE V CAMBRIDGE.

Světová Alliance pro přátelství mezi národy prostřednictvím církví konala ve dnech 1. až 4. září t. r. ve staroslavném universitním městě Cambridge osmou konferencí své mezinárodní rady. Universálnost Alliance, které se podařilo sjednotiti evangelické a pravoslavné církve k práci na zachování míru a utužení pásek, jež různé národy světa mají poutati v přátelství a dobré vůli, byla zřejmá ze složení konference. Více než 400 delegátů a hostů, zastupujících 34 národní rady Alliance se sešlo v Cambridge, aby svou přítomností svědčili za mnohé ze svých církví o rostoucí solidaritě církve Kristovy a společně si uvědomili vážný úkol církvi před odzbrojovací konferencí.

ČČS byla zastoupena bratry biskupem-patriarchou G. A. Procházkou, biskupem Drem Stejskalem a tajemníkem Drem Hníkem. Čsl. odbočku Alliance zastupovali Dr. J. Procházka, farář Fedor Ruppeldt, církevní prezident Dr. E. Wehrenfennig a Dr. F. Žilka. Za mládež protestantských církví z Č. S. R. zúčastnili se Dr. M. Lučanský a farář Stökl, za maďarské kalvinisty na Slovensku biskup Balogh.

Konference byla pořádána britskou odbočkou Světové Alliance, jejíž užší výbor, sestávající z biskupa Ripona, Dra Drummonda a H. W. Foxe, výstižně vyjádřil účel konference těmito úvodními slovy ke sjezdové příručce, v nichž praví mimo jiné: „V půlhodině denní pobožnosti si budeme připomínati, že ať už patříme ke kterékoliv části církve Kristovy, ať už jsme oddanými členy kterékoliv země, jsme všichni členy velké Boží rodiny a jsme k sobě poutáni pouty Jeho lásky v Ježíši Kristu. To musí být základní tón naší konference. Chceme zdůrazniti tento fakt, poněvadž se konference schází v době krise v dějinách světa. Událostmi přístích několik měsíců a zvláště na odzbrojovací konferenci r. 1932 má býti rozhodnuta budoucnost člověčenstva v naší generaci. My věříme, že odpovědnost za toto rozhodnutí nespočívá jen na státnících, ale též na církvi Kristově. Kdyby všichni ti, kdo se nazývají křesťany, žili den po dni v duchu Kristově a hledali nejprve ze všech věcí život podle Jeho vůle, zmizelo by mnoho nejhorších překážek světového míru. Jenom budeme-li se navzájem modliti a odevzdáme-li Mu znovu své životy, budeme moci pohnouti světem. Živý Kristus působí skrze živou církev.“